

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.



TIDEVARVET

N:r 2. 9 jan.

Tidevarvet N:r 2

Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet har börjat sin upplysningsvecka och dess nordiska gäster ha anlänt. En av Tidevarvets medarbetare har haft ett samtal med en av dem, dr Maikki Friberg. Hon är utgivare av en tidning, Kvinnornas stämna, som existerat i 20 år trots att den säger saker som äro portförbudna i andra tidningar. Tidevarvet ser häri ett gott omen för sin livslängd. Må blott dess vänner vara lika nitiska om dess bästa som Naisten Äanis vänner i Finland äro för att sprida sin tidning.

Falskmyntarna i Budapest söker ge ett perspektiv på denna högaktuella sensationshistoria.

En lärdom ha vi försökt att dra ur de stora översvämningarna som hemsoekt vestra Europa.

Sjukbesökaren berör en i dagarna genom sjukvårdens sammanslagning aktuell fråga.

Jupiters hovskald Ovidius tillhör de dödliga som blivit odödligare än de odödliga gudarna. Bevis: ny upplaga från Natur och kultur av hans metamorfoser.

Julens teaterhistoria skildras av Elsa Thulin.

Emilia Fogelklous novell: Den heliga familjen avslutas i detta nummer.

Prenumerationsblankett för 1926 medföljer även veckans nummer av Tidevarvet. Endast de som dröjt med prenumerationen behöva ta åt sig. Expeditionen anhåller om tydlig och fullständig adress på blanketterna.

De som glömma att överhuvud uppges adress får skylla sig själva, när tidningen uteblir.

Sänd minneshyllning genom

Blomsterfonden

Tel. Blomsterfonden.
Adr.: **Arsenalsgatan 6, n.b.**
STOCKHOLM.

Olga Elmdahl Modemagasin

Kungsgatan 53, Tel. 108 51
STOCKHOLM

Husmoderns arbete

består till icke ringa del i utväljandet av de bästa inköpskällorna. För livsmedel är valet lätt. I våra 129 butiker gäller principen: **högsta kvalitet till lägsta pris.**

Konsumtionsföreningen Stockholm m. O.

Kvinnornas stämna i Finland

Samtal med Maikki Friberg

"Tala inte med mig om politik" är bland det första vår finska gäst Dr Maikki Friberg, utropar. "Politiken är sig lik i alla land, futtig, ynkelig, ytlig. Varje parti lovar guld och gröna skogar intill den stund, det kommer till makten. Men alla regeringar regera lika."

Hur har pacifismen det f. n. i de politiska partierna?

Trångt, mycket trångt. Vi ha ju ännu aldrig haft någon pacifistisk regering, men det sista rustningsförslaget föll på grund av socialisternas motstånd. Pacifismen står nämligen (för närvarande) på deras såväl som på kommunisternas program. Vår nuvarande regering är tillsatt av agrar- och högerpartiet i förening. Utmärkande för läget är, att intet parti har absolut övermakt; intet parti kan alltså genomdriva sina önskemål för närvarande.

Vet ni, hur jag behandlar politiken i min tidning? Uteslutande ur skämtets synpunkt. Varje nummer innehåller en bit, kallad "En blick ur eget fönster", där jag försöker att under skämtsamma former visa ihålligheten och de förvridna proportionerna i dagens politiska maktstrid.

Vad innehåller annars Naisten Äani? Det är en veckotidning, vars titel betyder Kvinnornas stämna, och som nyligen firat sin 20-åriga tillvaro under Dr Maikki Fribergs redaktörskap.

Så mycket av positivt värde som möjligt. Negativ kritik av det bestående tjänar ej mycket till. Vi ha artiklar om olika radikala krav, om lika lön för kvinnor och män, jämlikhet, nya banor för kvinnorna m. m. Framför allt vill jag föra fram den ideella minoritetens krav, denna minoritet, som till sist alltid vinner seger, men i det närvarande är portförbudet i alla andra tidningar. Ja, jag håller på att varje nummer av

"Naisten Äani" skall innehålla åtminstone en artikel av den natur, att den icke skulle tagas emot av någon annan tidning. Populära sammanlutningar, såsom t. ex. Lotta Svärd-föreningar, spiller jag aldrig ett ord på, ty de äro i var mans mun ändå. De högsta idéerna äro alltid impopulära, men jag tror och historien har visat, att de med tiden vinna seger. Tänk på slavhandeln, på den religiösa intoleransen. Alltjämt minoritetens samvetsmakt som besegrat majoritetens våldsmakt.

"Finns det några värnpliktsvägrare i Finland?"

"Ej många, ty skräcken för Ryssland är stor. Hela vårt militärväsende är så nytt, och några lagar, som straffa värnpliktsvägrare, ha ännu ej kommit till. Det finns en helt liten svensk fredsförening, som under ledning av Dr Iversen ger ut det lilla bladet "Mot freden". De ha även sina sammanträden på Naisten Äanis redaktionsbyrå."

"Man säger ju allmänt, att den redaktionsbyrån är centrum för det finska fredsarbetet."

"Ja, vi samla ju esomoftast fredsintresserade där. Vi ha gott om både utländska och inländska gäster. När det gavs en lurs för lärarinnor från landsorten i Helsingfors, anordnade jag en soirée för dem. Och i somras hade jag ett femtiotal av skolmötets deltagare där uppe. Vi ha alltid musikalisk underhållning vid sådana tillfällen, det betyder oerhört mycket, att människorna ej få blott torra föredrag utan något, som livar känslan på samma gång."

"Vad heta fredsföreningarna i Finland?"

"Det finns ett svenskspråkigt kvinnoförbund samt ett större finskspråkigt med sammanlagt medlemsantal av ett par tusen. Det är ju tråkigt, att det skall vara delat på detta sätt,

men det är så många, som enbart tala det ena språket, att det nog är nödvändigt. Själv är jag ledare för Unionen, där man talar båda språken. Man bör ju söka fred och tolerans även på detta område."

Dr Friberg berättar därefter några lustiga episoder ur kvinnörelsens historia under de sista åren. Så talar hon om, att man gett dyrtidstillägg till gifta lärare för deras barns uppfostran, men ansett, att gifta lärarinnors försök att utföra ett likadant, vore detsamma som tiggeri. En reform, som man arbetat med mycket energi för, är kvinnornas titelfråga. Med förvåning konstaterar man svenskornas ligkiltighet därför. I Finland har man kommit så långt, att stora delar av befolkningen nu kallar alla kvinnor fru, vanligen med tilläggande av yrkestitel, fru kontoristen, fru doktor etc. Inom kvinnoförbundet är denna titulering konsekvent genomförd; skulle någon där kalla sig själv eller någon annan fröken, arses hon ohjälpligt efter sin tid.

"Titelfrågan anse vi ej som någon småsak", slutar Dr Friberg. Men den stora huvudfrågan är ju, hur kvinnorna skola kunna tillägna sig initiativ, mod och självständighet, dessa egenskaper, som de så väl behöva för att kunna göra en självständig insats. Där äro ännu männen långt före oss. Anmärkningsvärt är, att jag funnit några av allmogens enkla kvinnor vara i besittning av dessa egenskaper långt mer än många bildade. Jag räknar några av dessa tysta, anspråkslösa kvinnor till mina bästa vänner och min tidnings bästa förespråkare ute i landet, ja långt borta i obygderna. De sända mig yttaliga brev, som vittnar om, att i deras hjärtan är fredstanken levande och varm — för somliga fyller denna tanke hela deras liv."

C.—s.

N:r 2. 4 årg. 1926.

Fotgängarnas förening

I Paris sades, att det enda, som kan be- veka myndigheterna där att göra något för att lugna och reglera gatutrafikens vil- da lopp och skapa hänsyn för les piétons, det är när någon riksdagsman blir över- körd. Här hos oss ge ständigt enskilda sitt liv för folket, mest barn och gamla. Och det kan hända, att det framvingat någon bättring och att vi skulle haft det långt värre utan dessa offer av döda. Men det är nog alltjämt så, att vi leva under något slags missförstånd om vad ägandet av ett snabbt fordon berättigar till. Att kunna köra fort är icke detsamma som att under alla omständigheter ha lov att göra det, alldeles som det att kunna slå ihjäl folk icke innebär, att det alltid är lämpligt att göra det. När en gosse i jul blev överkörd vid Slussen, hette det, att chauffören var utan skuld, ty han hade signale- rat. Nu är det vid Slussen så, att signa- ler ljuda från alla håll. De äkande och fotgängarna ha vissa regler att gå efter. Chaufförerna följa dem i allmänhet myc- ket samvetsgrant. I gengäld är det som om de tyckte sig få köra på den fotgän- gare, som icke gör det. Men fotgängaren kan vara ett barn, som icke vet om reg- lerna, en nervös person, som förlorar sin- nesnärvaron eller helt enkelt en person med otur, som i virveln av åkdon kommit ur sin bana, som kommit framför en bil, just när han klarat sig undan en annan. Vid en så besvärlig punkt som Slussen borde ingen köra fortare, än att det ginge att hejda en bil, även om någon olycklig skulle råka komma oförvarandes framför fötterna på den

Fotgängarna ha det verkliga illa ställt, men nöden har framvingat en ganska lustig försvarsåtgärd från deras sida. De ha bildat en förening. Dess medlemmar ha aldrig sagt ett ord till varandra. In- gen propaganda, ingen överläggning eller tidningsdiskussion har föregått dess bil- dande. Det är bara det att samma nöd- läge har på en gång utlöst samma tanke som fullbordats i handling.

En vacker dag visste alla, som skulle över Slussen, att de hade större utsikt att komma oskadda över, om de slöte sig samman, och så gjorde de det.

Jag är annars rädd för föreningar, men det är med uteslutande välbehag jag är medlem i denna självklara och ändamåls- enliga förening. Den träder i kraft varje morgon, då arbetande människor skola i väg till sina platser, under det att morgon- trafikerna genom slussen och över slussbro- arna är som tätast. Fotgängarna samla sig i en klunga och kasta sig sedan gemen- samt ut i floden, där bilarnas strida ström rinner förbi. Det ger en underbar trygg- het att gå över mitt i en samlad skara. Det är som att vara på en flotte. Man vet att man syns, man vet, att man är något. Man är inte ett ensamt värn- och värdelöst fotgängarliv. Man är en massa, som icke kan förbises. Mot motorns her- ravälde ha fotgängarna satt upp mæng- dens, hjordens, gruppens motstånd och räddat sig ur sin djupa vanmakt.

Det är nästan ett tecken, ett jättecken.

Det försätter mig i gott humör på morgnarna, detta lilla bevis på att tyran- niet alltid väcker upp krafter mot sig. Det försonar mig med föreningstanken efter 20 år av djupt hat, dolskt inbundet agg och motvillig underkastelse.

Det psykologiska ögonblicket är inne att förmå mig att gå in i en förening. Om det är någon, som vill.

Devinez.

Kom ihåg

Barnets Lyckopenning

erhålls genom Förlösningshem och
Barnmorskor samt

DE BLINDAS FÖRENING
Majorsgatan 12. STOCKHOLM.

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1, 2 tr., Stockholm.

REDAKTÖR:

Elin Wägner.
Mottagningstid kl. 10—11.
Telefon Norr 48 42.

EXPEDITION:

Telefon Norr 282 43.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m.

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 5:50, halvår kr. 3:—,
kvartal kr. 1:75 Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

per millimeter
Textsida eller särskilt be-
gård plats..... 22 öre
I text 20 „

Rylander & Olssons Boktryckeri
STOCKHOLM 1926.

Tidevarvets
Rådfrågningsbyrå

för föräldrar

Slussplan II

torsdagar 9.30—10.30 f. m.

Mathilda Staël von Holstein

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.

Malmstorgsgatan 3, Stockholm.

Telefon 244 88, Norr 244 19.

Familjerätt. Hyresärenden. Testa-
menten. Bouppteckningar. Förfråg-
ningar från landsorten besvaras om-
gående.

EVA ANDÉNS Advokatbyrå

Inneh. Eva Andén. Ledamot av Sveriges
Advokatsamfund.

Lilla Vattug. 14. Tel. 75 76, Norr 183 36.
STOCKHOLM.

SPECIALITET: Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenten, för-
valtningsuppdrag.

Även skriftliga förfrågningar.

ADVOKATEN JURIS KANDIDAT

Märta Björnbom Romson

Medlem av Sveriges Advokatsamfund.

Arsenalsgatan 14, I.

(Mitt emot Operahuset.)

Tel. N. 1388. Stockholm.

Juridiska uppdrag av alla slag emot-
tagas. Skriftliga förfrågningar besvaras
omgående.

Alma Axelssons

Förlossningshem,

Linnég. 19, Stockholm. Tel. 778 24, motta-
ger inack., äv. för längre tid. Tryggt och
ogen. Vålelek.

Östermalms Nya Förlossningshem

SKEPPAREGATAN 27, 4 tr. (hiss)

STOCKHOLM

Tel.: Förlossningsavd. 708 48, Föreståndarinnan 749 82

Fritt val av läkare

Engelbrekts Sjuksköterskebyrå

rekom. Valhallav. 18, II. Stockholm 171 81,

Tel. N. 241 13.

Syster Hulda,

Apelbergsgat. 58 B, II. STOCKHOLM.

Tel. Norr 18 08.

All slags fotvård utföres. Kylskador av
alla slag behandlas. Röd och narig hud
blir vit efter 1 à 2 behandlingar. Mottag-
ningstid 11—6.

Alla Edra försäkringar

erhåller Ni förmånligast genom

Svenska Försäkringsbyrå

— generalagent för Fylgia och

Svenska Liv —

Vasagatan 6. Tel. 62, 6262, 6267, N. 6222

Ombud antagas.

En lärdom

Det nya året går in med underrätt-
else om förödande naturkatastrofer
i Nordfrankrike, Belgien och Hol-
land. Starka och ihållande regn ha
kommit floderna att svämma över,
och stora sträckor ha lagts under vat-
ten, varvid ofantliga skador åstad-
kommits. Vågar äro bortspolade,
broar upprivna, vattenlednings-, gas-
och elektricitetsverk satta ur funk-
tion. Fabriker ha måst stängas och
hela det normala livet har inom stora
distrikt kommit ur gängorna. För-
luserna i penningar stiga till svind-
lande summor. Vattnets invasion
liknar den, som en fientlig krigsmakt
kan åstadkomma. Den visar männi-
skorna ånyo, att tillvaron även i de
mest civiliserade länder är full av
stora och oförutsedda faror.

Dessa naturkatastrofer tala om be-
hovet av mänsklig solidaritet, och
ömsesidig hjälp. De tala också om
därskapen i att människor, som leva
i samma osäkra värld, där ödet än
drabbar den ene, än den andre, ställa
sig i harnesk mot varandra och be-
gagna sin begåvning och styrka till
att förgöra och utarma varandra.

Tidevarvets läsare torde kanske er-
inra sig den redogörelse vi lämnade
i somras för en planerad sammanslut-
ning av alla jordens folk till ömsesi-
dig hjälp vid naturkatastrofer och
farsoter, sådana oundvikliga olyckor,
som förslaget betecknade som "acts
of God", Guds skickelser. Förslaget
kom först in från Italien till Natio-
nernas förbund. Där togs det upp
och en kommitté tillsattes för utarbe-
tande av stadgar till denna nya jord-
klotskassa, vilken skulle upptaga i sig
och organisera all mänsklig solidarit-
et. Förslaget innehöll bl. a., att alla
stater, som slöte sig till kassan, skul-
le starta med att satsa ett betydligt
bidrag till en begynnelsefond.

Nu hände, när förslaget förlidit år
kom ut på remiss till regeringarna,
att de stater, som inte brukade ha na-
turkatastrofer av det slag, som av-
sågos, vägrade att vara med om att
satsa till den stora fonden. "Vi ha
inga jordbävningar som Japan, inga
farsoter eller missväxter som Ryss-
land, vi vill inte satsa pengar, om vil-
ka vi vet, att de inte skulle komma
oss till godo."

Låt oss hoppas, att Holland, Bel-
gien och Frankrike icke voro med
bland de länder, som av dessa skäl
förkastade förslaget i dess ursprung-
liga form. (Men det vore likt histo-
riens ironi, om de hade varit det).

Emellertid gick förslaget tillbaka
med sina ändringsförslag, och vid
Nationernas förbunds rådmöte sist-
lidne december beslöts, att det skulle
omarbetas och modifieras. Det väntas
nu när som helst för andra gång
komma på remiss.

Hittills har hela denna idé varit en
affär uteslutande mellan N. F.'s kom-
mitté, resp. utrikesdepartementet och
andra institutioner, såsom Röda kor-
sen. Ätminstone här i Sverige ha
inga tecken förspotts till att den få-
ngat pressens intresse eller allmän-
hetens fantasi.

Likväl är skapandet av ett organ
för den internationella hjälpverksam-
heten mer än en praktisk åtgärd för
åstadkommande av snabb hjälp och
undvikande av ojämn och dubbel

Sjukbesökaren

Ett problem inför sjukkassemans-
slagningen i Stockholm

Den 10 dennes håller den nybildade
Centralsjukkassan Vänfast sitt
konstituerande sammanträde i Stock-
holm. Den har uppstått genom en
sammanslagning av inte mindre än 16
stycken smärre sjukkassar i Stock-
holm, representerande olika yrkesgr-
nar. Huvudparten tillhör de kropps-
betande yrkena, och medlemmar äro
här både män och kvinnor. I cen-
tralsjukkassan har även ingått Fred-
rika Bremerförbundets sjukkassa och
Flick- och samskoleföreningens sjuk-
kassa i Stockholm med kvinnliga
medlemmar. Allt som allt uppgår
medlemsantalet till mellan 50—60,000.

Åtgärden med sammanslagningen
är vidtagen för att kassan skall nå
den storlek, som berättigar till ett
stort kommunalt anslag. Det är in-
genting annat än gott att säga om
denna motivering. Men sammanslag-
ningen har gjort aktuell en fråga,
som har sin bestämda praktiska och
principiella betydelse. Det gäller
kontrollen över de sjukanmälda, som
är nödvändig för att missbruk skola
undgås.

Inom Fredrika Bremerförbundets
sjukkassa var förhållandet, innan den
anslöts sig till den sammanslagna kas-
san, det, att den sjuka fick sjukhjälp
från kassan på grund av läkarintyg.
De s. k. arbetarsjukvårdarna däremot
ha, antagligen av ekonomiska skäl,
det så ordnat, att det är av kassorna
avlönade sjukbesökare, som konstate-
ra sjukdomen hos vederbörande, av-
göra om understödet skall utbetalas
och sedan vid ett varje vecka förnyat
besök rapportera vederbörandes häls-
stillstånd och besluta om understö-
dets fortfarande utbetalning, minsk-
ning eller indragning allt inom ramen
för kassans stadgar.

Detta tillvägagångssätt har nu
överflyttats till den nya centralkas-
san. Alltjämt blir det sjukbesökaren,
som avgör om och hur länge under-
stödet skall utbetalas. Hittills har
denna sjukbesökarekär bestått utes-
lutande av män. Varför? kan man
med skäl fråga sig, eftersom den na-
turliga sjukbesökaren, t. ex. i för-
samlingsvärdn, ju är en kvinna. Men
det har blivit så (som det så ofta
blir). Ehuru en avsevärd del av kas-
sornas medlemmar består av kvinnor,
ha dessa inte reagerat mot kontroll
och husundersökning av manliga an-
ställda, åtminstone inte högt. De ha
antagligen trott, att det måste så va-
ra. När det gäller familjer är ju för-
hållandet inte heller så påfallande.
Sjukbesökaren kommer ena gången
till mannen, den andra till hustrun el-
ler någon annan familjemedlem, och
man blir van vid honom. Men sa-
ken ställer sig annorlunda, när det
gäller ensamma kvinnor. Om en så-
dan ligger sjuk, är det inte särskilt
trevligt för henne att nödgas stiga ur
sängen för att släppa in sjukkontroll-
lanten och sedan underställa denne
främmande man sin sjukdom till be-
dömande, svara på ingående frågor
o. s. v.

Medlemmarna av Fredrika Bre-
merförbundets sjukkassa tillhöra ju
kategorien ensamma kvinnor. Därför
har kassans styrelse vänt sig med
en skrivelse till sammanslagningsde-
legationen med anhållan, att i de nya
stadgarna det måtte ingå en bestä-
melse om, att centralkassan även skall
ha kvinnliga sjukbesökare. En så-
dan bestämmelse har dock icke kom-
mit in i förslaget till nya stadgar.
Detta förslag talar om *sjukbesökare*,
vilket ju icke utesluter, att kvinnliga
sådana anställas. Men detta har icke
synts Fredrika Bremerförbundet
utgöra en tillräcklig säkerhet för att

hjälp. Det är en positiv fredshand-
ling. Det är ett erkännande av den
mänskliga samhörigheten, som redan
är ett faktum.

Svart på vitt

Demokratien är omodern, åtminstone i
södra Europa. Liksom förut Italien och
Spanien har nu också Grekland, demokra-
tiens vagga i världen, fått en officiell mi-
litär diktator. Svårigheten att få parla-
mentariskt underlag för en stabil regering
framträder även i Tyskland och i Frank-
rike, där det nästan är omöjligt att få par-
tierna att ta ansvaret för regeringen under
närvarande finansiella svårigheter. Man
vill i kritiska tider hellre vara opposition.
Den som skriver ut stora skatter blir illa
omtyckt. Den enskilde politikern och par-
tiet drar sig så länge för ansvaret, i hopp
att därmed behålla sin plats i den politiska
världen, att slutligen måttet är rågat, och
reaktionen kommer i form av diktatur. T.
o. m. i Frankrike glunkas om en diktatur,
och säkerligen finns det många, som drö-
ma om att bli diktator. Men det lär inte
finnas någon, som förstår konsten att dik-
tera.

Sen är det frågan om en gammaldags
styrelseform kan göra de styrdas sinnen
gammaldags, så att de i längden finna sig
i att vara utan röst och utan ansvar. Man
kan avhända sig de medborgerliga rättig-
heterna i ett anfall av leda, men det kom-
mer en dag, då man tröttnar vid diktatu-
ren och kräver dem tillbaka igen.

*

Från Amerika meddelas, att den ström-
ning inom dess politik som vill samarbeta
med Europa, anslutning till Haagdomsto-
len, deltagande i avrustningskonferensen
och finansiell hjälp till kreditbehövande
europeiska länder — att denna strömning
för närvarande har överhand medan mot-
ståndarna få vika. Få se hur länge det
varar.

De fredsvänliga ha mycket att kämpa
emot. Under krigets högkonjunktur har
krigsdepartementet lyckats nästla in mili-
tärövningar i de amerikanska skolorna. I
sömliga är till och med denna förut okä-
nda företeelse obligatorisk. Pacifisterna
ha börjat en kampanj mot ungdomens mi-
litarisering. Apropos avrustningskonferen-
sen kan det noteras att i Amerika använ-
das 80 % av de federativa, de för alla sta-
ternas gemensamma, utgifterna på krigsbe-
redskapen.

*

Professorn i grekiska Gilbert Murray är
känd i Sverige från en föredragsturné un-
der krigsåren, då han sändes över som
kulturellt engelskt sändebud för att mot-
verka det tyska inflytandet. Vi minnes
honom från den tiden inte bara som en
högt bildad och begåvad föreläsare utan
som en brinnande patriot med stark för-
tröstan till ententens rättvisa sak. Pro-
fessor Murray har nu i dagarna tillställt
engelska pressen ett manifest undertecknat
av ett antal kända radikala namn inom
Englands litterära och politiska värld. Det
heter däri att undertecknarna förklara sig
ense med de franska radikaler, som för
några månader sedan i ett upprop påkal-
lade Versaillesstraktats ändring i para-
graferna rörande skuldfrågan.

Undertecknarna vilja inte uttala något
omdöme om den kejserliga tyska regerin-

det manliga monopolen verkligen kom-
mer att brytas. Därför har förbun-
dets förvaltningsutskott vänt sig med
en ny skrivelse till interimsstyrelsen
för centralsjukkassan med begäran
att frågan kommer upp på det konsti-
tuerande sammanträdet den 10. I
denna skrivelse lägger förbundet vikt
vid, att det finnes en mycket kvalifi-
cerad kår, nämligen sjuksköterskor-
nas, ur vilken kvinnliga sjukbesökare
kunna tagas. De ha ju inte bara den
vana, som en utbildad sjukbesökare
med tiden kan förvärva sig att bedö-
ma en sjukdom utan också ett teore-
tiskt underlag.

Fredrika Bremerförbundets aktion
i sin egen kassas namn borde under-
stöddas av alla den nya kassans tu-
senden kvinnliga medlemmar. Öns-
kan att få kvinnliga besökare vid si-
dan av de manliga är både rimlig och
befogad. Oemotsägliga skäl tala för
densamma.

Doktor Ada Nilsson fick
rätt

I förra årets sista konselj har re-
geringen avgjort frågan om läkarebe-
fattningen vid Södra Folkskolesemi-
nariat i Stockholm och avgjort den
så, att den upphävt skolöverstyrelsens
förordnande av medicinalrådet Edén
och i stället förordnat en annan av
de sökande, doktor Ada Nilsson.

Doktor Nilsson hade fått semina-
rierekolens förord, men medicinalsty-
relsen förordade sin ledamot dr Edén.
Doktor Nilsson klagade hos K. M:t
över skolöverstyrelsens beslut. Hene-
nes meriter i skolhygien och förut-
sättningar att ge undervisning voro
också odisputabelt större, medan det
samtidigt måste betraktas som en för-
del att elevernas sjukvård anförtrodes
en specialist i kvinnosjukdomar.

Regeringen har behjärtat doktor
Nilssons synpunkter och utnämnt
henne, vilket är glädjande såsom ett
nytt bevis på att rättvisa och för-
domsfri granskning fått avgöra en ut-
nämningsfråga.

Tidevarvet redogjorde för medici-
nalstyrelsens hållning till doktorerna
Muhls och Nilssons utnämningsfrå-
gor i en artikel av den 3 sept., kallad
Medicinens påvar. Dessa påvar få
nu snart uppgå ofelbarhetsdogmen.
Den börjar bli betänkligt föråldrad.

gens politik, men anse det orätt och far-
ligt att segrarna i ett krig uttala dom över
de besegrade, vilket de gjorde när de på-
stodo i fredsfördragets art. 231, att krigets
orsak låg hos Tyskland och dess allierade.

Vidare opponera de mot domen över de
besegrades brott mot internationell moral
och mot internationella fördrags helgd.
Det är orätt att ställa tyskar till svars för
sådana handlingar inför fiendens domstol
och ingenting göra för att skapa en opar-
tisk domstol eller vidtaga några åtgärder
mot krigsförbrytare av andra nationer.
Uppropet begär att regeringen antingen
ändra dessa paragrafer eller öppet medde-
la att de icke ämnar följa dem.

Bland undertecknarna märkas namn så-
dana som Arnold Bennet, Lowes Dickin-
son, Joan och Ruth Fry, Francis W.
Hirst, W. R. Inge, Eileen Power, J. M.
Keynes, Bertrand Russel, H. M. Swan-
wick, Sybil Thorndyke, H. G. Wells, Ber-
nerd Shaw, Israel Zangwill.

Clara Ekströms Optiska Affär

3 Jakobstorg Stockholm

GLASÖGON KIKARE

Pince-nezer H. K. H. Kronprinsens Hovleverantör

Lorgnetter

Etabl. 1872.

Rekommenderar sitt väl sorterade lager.

Medicinsk och Elektrisk
Hår- och Ansiktsbehandling

Bortt. av värtor, bruna fläckar, liktornar, gen.
hårväxt m. m. Behandling med Violetta strålar.
Manicure, Pedicure för damer och herrar.

HILDA JONSON

GÖTGATAN 18. Tel. Sö. 332 99. STOCKHOLM

SYSTER
IDAS DIETHEM

LUNCH o. MIDDAG.

Drottninggatan 83. Tel. Norr 6 11.

STOCKHOLM.

Thufvessons Blomsterhandel

GÖTGATAN 16

STOCKHOLM.

Förstklassiga blomsterarbeten

Telefoner Söder 336 69, 3489

Stockholms Begravningsbyrå

B. J. LUNDBERGH

(Etablerad 1868)

LILLA NYGATAN 20, 2 tr.

Allm. Tel. Norr 23 31 - Rikstel. 33 98

Ombesörjer allt som tillhör Begravn-
ningar och eldbegängelser, allt till
billigaste pris. Order från landsor-
ten expedieras skyndsammast.

Sjuka och svaga
hänvisas till den av tusentals beprövade
"WOHLMUTH-METODEN"
som bekvämt kan utföras i hemmet.
Begär muntliga, kostnadsfria upplys-
ningar från
WOHLMUTH-CENTRALEN, Kungsg. 28,
Stockholm. Tel. 112 17 & Norr 32 33.

SÖDERMANLANDS

ENSKILDA

Depositions-, Kapital- & Sparkasse-
räkning

BANK

mot högstagällande ränta

Solidarisk Bank. Grundad 1865.



**Samlingspärmar,
Färgband,
Carbonpapper m. m.**

till konkurrensfria priser.

Kontographinstitutet

G:la Brogatan 32

STOCKHOLM.

Tel. N. 896.

Jupiters hovskald

OVIDIUS: *Metamorfoser*. Urval och tolkning av fil. dr. Erik Bökman. Serien Levande litteratur. Natur och Kultur. Kr. 5.—

Från latingymnasiet minns jag, hur Ovidius metamorfoser betecknade den första invigningen i klassisk anda. Längre hade vi lidit under Caesars ointressanta krigståg i Gallien och Liviushistoriens invecklade perioder, vilka, knutade som metmaskar, pröva vårt tålmod till det yttersta. När så Ovidius dök upp vid horisonten, tedde han sig som en underbar fågel från sagans värld. Gudar, hjältar och människor blevo i hans hand till poetiskt skimrande inkarnationer av antiken själ.

Ovidius betecknas i allmänhet som salongsmannen inom Roms vittra värld. I så fall är det den djupaste salongsmänniska, jag någonsin träffat på. Vål kan man säga, att Jupiters små snedsprång — ett av älsklingsmotiven i *Metamorfoserna* — äro tecknade med ett överseende löje, som säkerligen träffar det dåtida sällskapslivet ton. Men å andra sidan är den svartsjuka Heras sparlakansläxor återgivna med en så realistisk bravur, att man misstänker, att Ovidius därlagt ned åtskilligt av sina bittra erfarenheter från sina äktenskap, tre till antalet.

Ovidius tar ju allt sitt stoff från de grekiska myterna, men det är underbart vilken förmåga han har att poetiskt uppleva dem. Man märker att seklet var ungt och känslorna friska. Jämför t. ex. en Lukianos' — den grekiske Voltaire, som levde 150 år senare — behandling av samma myter. Så rolig och satirisk men hur förödande torr och skeptisk bredvid Ovidius! Hos denne står den antika livskänslan i blom.

Man kallar Ovidius yttlig. Och dock är hans poetiska gestaltsförmåga så stark, att han når avsevärda djup i människosjälens. Hur kan man annars förklara, att medeltiden, som med ängslig askes undanröjer det poetiska kroppsliga omhöljet i dessa myter, dock finner nog kärna kvar för att uppbara en djup själslig symbolik. Den flyende nymfen Daphne blir kyskheten själv och Protevs blir den föränderliga människotanken.

Om Ovidius blir betraktad som yttlig, är det väl mycket renässansmännarnas skuld. Ty tog medeltidsmännen kärnan utan skalet hos Ovidius, så utvecklade renässansmännen skalet i lekfull yppighet. Hans metamorfoser utgöra i många fall den litterära inspirationskälla, ur vilken alla Bacuståg och mytologiska gudascener hos de stora italienska och flamländska mästarna från renässanstiden härröra.

På målarkonsten har Ovidius kanske utövat det mest påtagliga inflytandet. Men i det fördolda har han varit många skalders älsklingsdiktare under de nitton hundra år, som förflutit sedan han leyde. Vi behöva ej gå till Goethe för att finna exempel därpå. Tänk blott på vår egen Tegnér. Har han väl skrivit något vackrare än Epilogen vid magisterpromotionen 1820 och är den något annat än Ovidius' sång om Daphne och Apollo i lätt symboliserande, utsökt poetisk omklädnad. Och säkert har Pontus Wikner studerat Ovidius version av Narkissos myten, innan han skänkte oss sin djuptänkta, symboliska utläggning därav.

Det är sålunda ej en föraktlig allmänbildning, som skänkes oss i Ovidius metamorfoser. Det är säkerligen det lättvindigaste och mest roande studium av den grekiska mytologien, som man kan företaga sig. Men de ge något därutöver. Ovidius gu-

Teaterkrönika

Någon gång i slutet av 1840-talet samlade och bearbetade en anspråkslös ung musiker, Andreas Randel, en del svenska visor och låtar och skapade därav ett slags musikalisk ramkring ett "Tal-dans- och sångspel" av A. F. Dahlgren, som kallades "Vermlänningarna". Och alltsedan dess har sagda spel stått på Stockholms Kungl. Teaters program år från år under julhelgen. Vermlänningarna har länge varit vår enda nationalopera. På senare åren hava vi ju fått ytterligare några sådana, till vilka vi väl först och främst få räkna Arnljot, Bäckhästen och möjligen även den något äldre Valdemarsskat-ten.

I många år har det knutats på Vermlänningarnas nöta och oestetiska uppsättning, som i väsentlig grad bidragit till att göra den mer "traditionsmåttad" än egentligen njutbar för en kräsen publik. Nu har den fått en fräsch och synnerligen tilltalande skrud. Dekoratorn Kanne-worff har jämte Operans utomordentligt nye regissör, Bergman, hedern av Vermlänningarnas lyckliga pånyttfödelse. Regien var påtagligt förbättrad. En liten detalj frapperade mig: den utsökta grupperingen och det uttrycksfulla stumma spelet i scenen utanför kyrkan.

Dekoratorerna voro som helhet underbart värmländska — bra gjort av en dansk! Ett par tablåer — särskilt den med de solskimrande, spegelblanka sjöarna — voro betagande vackra.

I de respektive rollerna voro de flesta tolkarna bra, ett par ypperliga — Anna — Brita Herzberg och Anders — Cembraeus. Bra voro även Fredrik Eriksson som drängen och

dar äro ju tilltagna efter på präcken mänskliga mått och sångerna bli därför ofta till små psykologiska romaner, vilka klart visa oss människohjärtats oföränderlighet genom tiderna.

Det skvallras som i Grönköping i denna gudavärld. Niobe förhäver sig över Latona, ty hon har 14 barn. Men Latona låter Jupiter slunga hämndens blix mot Niobes barn, ty hennes två barn, Apollo och Diana, kunna räkna Jupiter som far och uppväga mer än väl de 14, som blott ha honom till farfar och sålunda ha betydligt mera dödligt blod i ådrorna. Och den högfärdiga Niobe blir förvandlad till en gråtande klippa, under det Apollo och Diana fortleva sitt gudaliv. Vilken klassisk apologi för tvåbarnssystemet!

Ju längre jag läser i *Metamorfoserna*, desto mer förstår jag medeltiden, som tog Ovidius symboliskt. Vilka odödliga symboler för människoandens begränsning äro ej sagorna om Phaëton, solgudens son, som ej förmådde tygla solens hästar, samt om Ikarus, vars vaxvingar smälte för solen. "De fyra åldrarna" skildra för oss varje tids längtan tillbaka till guldåldern från den hatets grymma järnålder, som nu är inne. Kan man tro, att följande rader äro skrivna för snart 2000 år sedan?

"Brödrakärlek är sällsynt, — sonen om faderns år hos spåmän spörjer i förtid — Slagen till jord ligger Fromheten död. Rättens gudinna sist av himmelens ätt blodmåttade jorden nu lämnar."

Elsa Wilkens.



Hålfotsstöd

av D:r Hybbinettes modell, alltigenom svensk tillverkning av yppersta, rostfria material. Varje hålfotsstöd provas ut och hamras efter fotens form. Gör oss ett besök mellan kl. 1—6 e. m.

Kirurgiska Instruments Fabriks A.-B.
KIFA
Regeringsgatan 31, Stockholm.
Tel.: Norr 286.

fru Bartels som Stina. Den senare spelade som alltid med en omedelbar friskhet och en oemotståndlig spjuveraktig humor. Synd bara, att Erik var så hopplöst tråkig och intetsägande, att man ej med bästa vilja i världen kunde begripa, att Anna iddes titta åt karlen, än mindre bli vassinnig av kärlek till honom.

Grevillius ledde som alltid orkestern smidigt och påpassligt. Han är utan tvivel en av de unga, mest begåvade svenska dirigenter vi ha att räkna med för framtiden.

Komediteatern gav den 29 december premiär på ett skådespel, "Bron över Tajo", av en ung svensk författare, Gustav Lindvall, som härmed debuterade som dramatiker. I fjol utkom en roman av honom, som i allmänhet ansågs vara ett rätt lovande debutarbete. Uppslaget till hans skådespel var också väl funnet, men författaren har sedan ej förmått utforma det och bygga upp det så att det blev ett konstnärligt uttryck för vad han ville säga. Temat i hans verk är det, att den människa, hur genial och snillrik hon än må vara, som går till sin uppgift med ett själviskt och hårt sinne, hon skall aldrig lyckas i sin uppgift, emedan hon icke besjålas av kärlek till sin nästa. I detta fall räddas konstnären — hjälten i pjäsen, av sin osjälviska, kärleksfulla makas förböner.

I hjälten roll gjorde Martin Ericson vad han kunde för att göra gestalten trovärdig — vilket nog särskilt i andra akten var en rätt tröstlös uppgift. Men herr Ericson hade något torrt och klanglöst i sin diktion vare sig det nu berodde på rollen eller på andra faktorer. Som hustrun var Linnea Hillberg intagande och där så fordrades, starkt dramatisk. Hon hade äkta tonfall, ehuru jag hade en känsla av att rollen egentligen inte låg för henne. I ärkebiskopens roll var Mattias Taube allt vad man kunde begära — han stod dessutom för regien, som var god och som visade stilkänsla. Av den blide förändlingen, från all jordbunden egoism fullständigt frie broder Matto, gjorde Arthur Natorp en verkligt själfull gestalt.

Men det blev alltför många döda punkter i skådespelet — författaren har ej visat tillräcklig psykologisk blick eller kunnskap om, hur ett drama skall vara byggt för att ej, liksom fallet var här, ramla i spillror som den svårbyggda bron över Tajo. Författaren har sinne för legend och mystik, men har ännu inte riktigt fått greppet på att stämma in dem i verklighetens ram.

Offenbach — kompositören till bl. a. de glada operetterna "Sköna Helena" och "Orfeus i Underjorden" — fullbordade under sitt sista levnadsår "Hoffmans äventyr", det enda verk av allvarlig musik, han lämnat åt eftervärlden. Men folk var vana vid att i Offenbach alltid se upptagsmakaren och skämtaren, den "lätta" musikens geniale banérförare. Han blev därför knappast tagen på allvar av sin samtid, och det har dröjt länge, innan man kommit underfund med och lärt sig uppskatta den utomordentligt känsliga, stämmingsmättade, ja stundtals starkt dramatiska musiken i "Hoffmans äventyr". Den del av denna opera, som man vanligen hör framföras, "Barcarolen", spelas i de flesta fall rent hädiskt, utan den sublima stilkänsla, det varsamma grepp, som präglade Leo Blechs tolkning av hela Offenbachs skönhetsmättade verk vid dess uppförande på vår Opera den 30 dec. Leo Blech är en genial kapellmästare, hans taktpinne verkar som ett trollspö, satt i en hand, som känner till dess resurser och kan bruka det. Hela hans varelse utstrålar ett flöde av livgivande

PRISLISTA
å *Lundgrens Théer.*
FRIMÄRKS THÉ

Detta Ceylon Thé utmärker sig genom sin styrka och utsökt fina arom och garanteras såsom rent och oförfalskat.
a) *Frimärks Thé. 1 paketer à 25 och 50 öre, kr. 1.— kr. 1,50 och kr. 2,50*
Obs! 1 dagarna utsläppes även 1/4 kg. bleckburkar à kr. 3:50
b) *Special Frimärks Thé. 1 paketer à 60 öre, kr. 1,25 och kr. 2.—*

James Lundgren & Co, Göteborg
Sveriges största och förnämsta Théfirma.

Den heliga familjen

av Emilia Fogelklou

(Forts. fr. föreg. nr.)

Paris, Påskafoton 1920.

Du!

Så eget, att du skulle skriva om detta nu. — Men jag får visst berättas om min påskafoton, innan jag börjar svara på ditt brev.

Jag vaknade så tidigt på morgonen här i Madame Mochets lilla smala kabuss. Brandmuren mitt för mitt gårdsfönster står lika hög och grå som någonsin. Men det gjorde mig ingenting. Ty i själva uppvaknandet hade jag plötsligt fått min barndomsvärld så levande för mig. Påsktiden därhemma, du! Pilepiporna, stjärnorna, snödropparna och barnmyllan som ångade efter snösmältningen, därute. Och inomhus de där fem lika stora högarna av grafit färgade ägg åt oss barn att rulla med, såsom det brukades i Skåne. Jag kunde riktigt höra genom årens fjärran, hur pilepiporna flöjtade och syskonen skrattade och hur det skramlades med kaffebrickan, som bars upp till gästerna på vindsrummen vid 8-tiden.

Vi hade så mycket släkt, som kom och for. Stor familj voro vi. Men hos oss var det snarast patriarkat, om det var något. Vi hade så mycket gemensamt roligt. Det var bara det att man egentligen aldrig kom åt att vara för sig själv något. Allas brev lästes av alla. Och alla visste vad alla gjorde eller läto bli att göra. Det var hjärtligt och fredligt, allsammans. Men vi var liksom för mycket familj (eller för mycket släkt eller hur jag skall kalla det) och för litet till som individer.

När nu min barndomsvärld steg fram med dofter och syner och röster och ljud från fordom, erfor jag välbehag. Men jag kan ändå inte precis påstå, att jag längtade hem. Inte

och gestaltande inspiration, som lockat fram de underbaraste nyanseringar i både kör och orkester jag någonsin hört på vår Kungl. Opera. Tänk, — han kan få kören att sjunga det mest poetiska pianissimo — han kan få orkestern att underordna sig solisterna — han kan få fram stegringar och låta de olika instrumenten träda fram med sina klangfärger, så att det aldrig inträder en död punkt under en föreställning som han leder. Han är absolut *suverän* — och dock så blygsam för egen del. Jag uttryckte för honom min stora beundran för vad han gjort under sin vistelse i Stockholm. "Ja, men att dirigera är ju så enkelt, det kommer alldeles av sig självt", var hans svar! Ja — det kanske är enkelt för den, som i likhet med Blech är född till sin uppgift.

Föreställningen av "Hoffmans äventyr" var alltigenom en musikalisk triumf både för verket som sådant och för dess tolkare. Glänsande var Stockman i titelrollen, ypperliga även Richter i de fyra olika gestalter han gjorde, samt fru Gertrud Pålsson-Wettersgren och herr Malm i sina respektive uppgifter. Alla tycktes med glädje följa den utomordentligt instruktören — Leo Blech har nämligen personligen lett instuderingen — och bemödade sig tydligt om att i sitt utförande förverkliga hans intentioner.

Elsa Thulin.

nu. Ty jag behövde vara ensam. Och det kunde man liksom aldrig hemma. Jag tog ju den här stackars platsen mot föräldrarnas önskan bara för att en gång leva på egen hand och se vad jag dugde till.

Men i dag var jag ledig och kunde gå ut. Strax utanför råkade jag den lilla tyska frun, hon som hyr i samma hus och som varit i Sverige och talar en så underlig rotväliska av tyskt-svenskt-franskt i ett. Hon har så tunga, sorgsna bruna ögon i sitt breda ansikte och ger mig alltid förmimelsen av att stå inför ett lidande. Hon hade följt sin son till taget efter ett par dagars besök. "Sen pannen är vuxet, har man icke parrn mer", sade hon allvarligt och skyndade in.

Men jag fortsatte. Jag gick längs kajerna och såg på floden, jag bladdrade i bokständernas härligheter, ilade förbi alla burfågarna du vet, och innan jag visste ordet av, var jag vid Louvren. Där öppnades just — så länge hade jag vankat kring. Jag kom in bland renässansstavlorna, och det dröjde inte länge förrän jag formligen drogs till en tavla, som jag aldrig förr observerat. Den är av Giovanni Beltraffio, Lionardos lärjunge, honom som Mereskovski skildrar i *Gudarnas uppståndelse*. (Och en hel del på tavlan är helt enkelt Lionardo, särskilt S:t Sebastin och bakgrunden.) Men vad jag fastnade för var madonnen med de tunga, bruna sorgsna ögonen. De liknade precis den tyska fruns blick, hennes som jag mötte det första jag gick ut.

I kvinnan med barnet fanns inte spår av Lionardo, det var en helt annan sort. Med barnet i knät och alla dessa människor omkring sig, donatorer och t. o. m. ett par helgon, är hon så ensam, skyddslöst ensam, och inte alls lycklig som din Kolmardonna. Ty den omslutande själsmuren är inte salighetens glans utan gåtors dunkel. Hon är en madonna som nödgats tänka, fast hon inte ens ännu själv riktigt vet vad hon grubblar över. Kring henne en molnfri och gätlös blå himmel med några stackars tunna trädtoppar, som påminna om gräsvippor. Och som en främling sitter hon där. (Ryckte pesten bort modellen, efter Sebastian ställts vid hennes sida?) Inte ens barnet löser ut ett leende från detta anlete. Hon skjuter det framför sig på knät, som om det knappast tillhörde henne

Sjukvårds-
och
Förbandsartiklar

Kirurgiska Gummivaror, Bandager alla slag. Elektriska Hörapparater, Induktionsapparater, Åderbräcksrumpor, Bräckband, Ryggställare, Grossesskorsetter och Görklar, Brösthållare, Lungskyddare, Skölkannor, Liggdynor, Dambindor, Barnavårdsartiklar alla slag m. m. Besök eller tillskriv oss. Illustrerade kataloger gratis.

Magasin Special
Vesterlånggatan 66
(Ingång i Passagen)
Birger Jarlsgratan 9
STOCKHOLM

Det finns bara **ETT** säkert botemedel

mot

Gikt, Reumatism, Ischias



radioaktiva vulkanslam. Tärning å 12 kr. eller kompress 15 kr. räcker för hel kur. Finnes på apoteken eller mot postförsk. franco från generaldepoten

LEANDER TELL
Fleminggatan 20, Stockholm.

eller som om hon aldrig önskat det. Födelsövandans ve är kvar i blicken. Men vad hon upplevat har varit för kostsamt att kallas glädje. Det minner mer om död. Skyddslös sitter hon där med allt det klarblåa oförståndet omkring sig. Ty hon vet inte slutet. Och hon förstår inte början. Det är som vore barnet icke hennes, som sköte hon det ifrån sig.

Beltraffio har förstätt att symboliskt måla själstenen, han som Grünwald. Döparen vid hennes högra sida håller sin stav så, att dess kors överskyddar henne. Och därövan där korset slutar, där spelas hennes väsens melodi. En enda liten allvarsam ängel med blödande vingar rör strängarna på ett instrument. Eljest tiger himlen kring den ensamma, vars tunga blick tagit mig fången. Hon suckar över något som himlen ännu inte uppenbarat för jorden.

Någon fader synes heller inte här. Din lyckoberusade madonna, hon hade nog en far åt sitt barn, hon. Det syntes ju på lyckan. Men denna? Kanske var han far icke med kärlekens, endast begärets rätt; och kanske är det därför hon ser så främmande och sorgsen ut, som om barnet inte vore hennes, fastän hon födde det.

Jag vet ju att allt detta är dårskap, subjektiva intryck, som icke har att göra med någon religiös madonnaframställning. Och jag ser klart att det var min tyska grannfrus bruna, tunga blick som öppnade tavlan åt mig in i den här riktningen.

Men där kom ett sådant vemod över mig för mödrar.

Ty vad mödrar hålla i famnen — här i Louvren åtminstone — är antingen den nyfödde sonen eller den döde. Men däremellan ingenting. Det finns visst inte "helig mor" heller, sedan pilten blivit stor. "Kvinna, vad haver jag med dig?" heter det då.

Men nu är jag ju själv, om inte en pilt, så i alla fall en dotter, som kände det nödvändigt att bryta sig ut från hemmet mot min egen mors önskan, fars också för den del. Så du ser att mina morgonbetraktelser sätta också mig i dilemma, tack vare den tyska frun.

Och nu kom ditt brev. Jag vart bara så glad åt det, för du har personlig vilja, inte bara släktvilja, till att varda far åt ditt barn en gång. Den här historien om Suso är betagande. Och ändå — kanske att allt det där var lättare för honom, därför att han inte var släkt med barnet, därför att det mera var förbarmande än faderskärlek.

Men när det är ens eget barn, riktigt ens eget, då är det allt bra svårt att inte vilja — i all förtegenhet in-

AT



Det säkerställer kroppens behov av tillskottsämnen närsalter och vitaminer, utan vilka hälsa och krafter ej kunna bibehållas.

Tillverkas för närvarande i 3 mjukbrödtyper: Mörkt Normalbröd 55 öre, ljusst Normalbröd 50 öre samt en Gramstyp 50 öre.

Normalbröd-Fabriken
INDUSTRIGAT. 4 - STOCKHOLM
Telef. 301 05.

Skulle Eder handlande ej föra brödet, så ring oss direkt!

tensivt vilja — att ens barn skall gå ens egna önskevägar, bara ett stycke längre framåt på dem än man själv. Det där måste vara en stötesten för personligt utpräglade mödrar lika väl som för fäder. Tänk bara på Monika! Det är vidunderligt stort, detta med hennes inre kamp för att än en gång se sin vuxne son "född på nytt". Och ändå, där är en hake, som alltid vållat mig pina. Hur kunde hon låta honom skjuta ifrån sig den lilla hustrun, som hållit honom så kär? Att förklara det där med motsättningen modernt och antikt är inte nog — där är en brist som läder vid det.

Den gamla "heliga familjen" på tavlorna, den, där pappan stökar med försörjande och mamman med småbarnen — och där sen släkten, "die heilige Sippe", håller ihop och är med om att avgöra allt, den var då sannoligen enklare och bekvämare funktad! Men återvända till den kar: vi ju inte därför att för oss allt måste ha en personligare färg än förr — åtminstone ter det sig så för mig.

Dock bara från den ena sidan så. Ty för oss är där dessutom alla ärtförlighetens farligheter att se in i ögonen och räkna med, obönhörliga lagar, för vilka individernas personliga kärlek kan bli till stickor och strått åt tända framtida våldelard med.

Här är en "ärtförlighets-docent", som ibland besöker madame, och jag tycker livet blir så hemskt, när jag hör på honom. Jag tvingas då alltid att tänka på min farmor, som var själssjuk en tid. Och då är det som om jag måste skjuta hela tanken på vårt giftermål, långt, långt bort, i strid mot mig själv och i sorgen undran, skjuta det ifrån mig som madonnan skjuter ifrån sig sitt barn, det som är hennes och ändå inte hennes.

På omvänt sätt blir det med den starka lyckokänslan du gett mig, den är min och ingen annans. Och så får den kanske ändå inte vara min. Jag tycker att jag håller av dig så personligt som någon kan hålla av en annan, inte alls så där allmänligt aksepterande, som när flickor giftes bort förr i världen — av andra. Och ändå kommer här en helt annan auktoritet än föräldramyndighetens och ställer sig i vägen för oss, denna ärtförlighetslag, som vållar att jag för farmors skull kanske inte har rätt att lägga min hand i din, *aldrig får bli din hustru*.

Såja. — Jag har väntat så länge med att säga det här. Men Beltraffios madonna grep mig. Och ditt brev grep mig också. Och så måste jag visst vara förfärligt trött eller vad det är. Väl, att jag fick det sagt. Nej, nu har du fått nog för i kväll! Farväl!

Maja.

Uppsala, 22 april 1920.

(Några korta hastrader bara nu — jag har så mycket arbete att ta igen.)

Sådana dagar jag haft! Om du visste.

Det gick inte att skriva på avhandlingen.

Jag vet att du alltid menar vad du säger. Och att där inte fick vara något som hakade eller fläckade det för oss, det där idealet om "den heliga familjen". Allt personligt sade ja åt oss. Och så skulle ändå släktens lagar, hela den ofrivilliga maktbundenheten komma och spöka i vår värld.

Jag gick ut och spankulerade, så snart det blev skymning. Och då var

Det finns ingen som har tid i världen än Gud allena

Och därför komma alla blommor till honom

och den sista bland blommor
Förgätmigejen ber honom om högre glans

i sina blå ögon
och myran ber honom om större kraft

att fatta strået.
Och bina be honom om starkare segersång

bland purpurvöda rosor.
Och Gud är med i alla sammanhang
När gumman oväntat mötte sin katt vid brunnen

och katten sin matmor.
det var en stor glädje för dem båda
men allrastörst var den att Gud hade fört dem samman
och velat dem denna underbara vänskap i fjorton år.

(Ur Landet som icke är.)

EDITH SÖDERGRAN.

det förstas frostkallt. Gick utan ytterrock som jag gjort i solvärmen. Och så matte jag förkylt mig. För jag låg i feber ett par dagar och nätter.

En morgon uppenbarade sig helt plötsligt moster Mia i min kula. "Vad nu?" sade hon. Men ändå dröjde det åtskilliga timmar innan jag kunde förmå mig att antyda något om vårt. Till slut sade jag: "Läs", och gav henne ditt brev. Och så läste hon.

"Vet du, vad jag tycker här står?" sade hon till slut. "1) Hon längtar hem, fast hon inte vill medge det; 2) Hon svälter hos sin madame; 3) Hon har gått i Louvren på fastande mage — man kan väl få svagsinta farmödrar för mindre; 4) Den där ärtförlighetsdocenten borde hängas." Och moster drog så kraftigt i sin blåa, virkade schal, som om den skulle varit snaran kring hans hals. "Jag kände hennes farmor, det är ingen fara från henne. Hon genomlevde för en son en förfärlig sorg, som rev upp henne för en tid. Men svagsint var hon minst av allt. Då hade hon inte reagerat så starkt."

Och så satte hon sig att läsa i några nyutkomna böcker, som jag hade på bordet.

"Vad var det för nummer på hennes gata?" sade hon, när hon gick. "Såna skrupulösa kräk ni är, min pps. Det finns bara två sorters folk: de som inga skrupler har och de, som har rent för många."

Efter ett par dar var jag oppe igen, och nu har jag åter börjat arbeta med avhandlingen. Jag längtar ohyggligt höra från dig, men hinner inte mer i kväll. Hur är det med dig?

Nore.

Paris 29 april.

Nej, nu måste jag till sist bara skratta! Ty just i dag kom ditt brev med förklaringen.

Jag fick nämligen i förrgår ett anonymt brev från Sverige. Det innehöll två hundra kronor och kring sedlarna låg ett papper där det stod: "Tavlor och skräp! Ät ordentligt!" och så inte en enda rad mer.

Nu förstår jag ju vem som skickat det. Just nu kom det verkligen så utmärkt till pass. Hon är bra hyggelig i all sin tvärhuggenhet. En ängel med svärd, men en riktigt ängel!

Inte kan vår generation hugga av ärtförlighetsproblemet som en gördisk kunt; så grundlösa är inte skruplerna. Men nog blev jag bra glad över vad hon sade om farmor. Det har alltid varit ett dunkel, som jag förstorat i fantasien kanske. Jag skall riktigt taga reda på allt. Ingenting huvudlöst.

Tror du, att alla längta som vi att bilda "den heliga familjen"? För då skall den väl komma en gång — eller många gånger — också i vår generation!

Men om det här behöver jag inte skriva mer nu. Ty snart träffas vi.

I morgon dag reser jag hem till Sverige.

Maja.

Möbler

Förstklassiga köpes
fördelaktigast och på
förmånliga villkor.

A. B. Möbelcentralen

Utställningslokal G:la Brogat. 25, 1 tr.
Tel. Norr 5239, Stockholm, Tel. Norr 5239

Kooperationen är

— och måste liksom Posten vara —

politiskt neutral.

Den kunde annars ej rätt fylla
sin uppgift.

Kooperativa Förbundet.

Ensam jul

Termometern visar 20° kallt. Snön skriker under skidorna. Det är fullkomlig vindstilla; röken från stugornas skorstenar stiger rakt upp i luften. Yxhugg eka från alla vedbodar. Här ska huggas mycken ved till helgen, så man slipper göra det under juldagarna. Man lägger sista hand vid julbestyren; beskäftighet och brådska i alla gårdar.

Skidföret är bra; luften hög och härlig; en dag, då livslusten sjunger inom en.

Inne i skogen är dödsstilla. Som ett vitt dok har snön lagt sig över granarna, som ödmjukt böja sig under bördan — vita, stilla gestalter i ordlös andakt. Svanduns mjuk, gnistrande vilar den över aspars och björkars kronor. Mellan granarna ligger den fullkomligt orörd. Det är som ett helgerån att sätta fotspår i detta vita täcke, att störa dödsömmen med yxhugg mot en granstam — men det var ju för att hugga en julgran jag gick ut.

Den korta vinterdagen lider redan mot sitt slut. Ett underbart skådespel börjar. Älvdalsbergen stå rosenröda mot himlen — "Förklarings berg". Skordberget kastar in en fullkomligt blå skugga i allt det rosenröda. Därborta, där älven gör en skarp krök, skimrar snön i grönblikt. Solen sjunker; som en röd flod våller det sista ljuset fram, famnande allt. I zenit mörknar och djupnar fästets färg. I öster skimrar himlen i grönt. Som gröna ormar rinna vägens släspår fram, tills de förlora sig i skogens dunkel.

Med ens blev det så tyst i byn — helgens tystnad. Vardagssysslorna äro slut.

Min brasa brinner ner och falaskan faller över glöden. Ljusen i stakarna släckas, ett efter ett.

Det strömmar ljus ur alla stugors fönster i byn. Där är julgran och klappar och stojande, stummande glädje. —

Julafton, minnenas kväll! Gångna juar, de hädangångna, döda vänner, döda fröjder. — De gamles tro på de osynliga gästerna. — Då är det plötsligt som om ett perspektiv öppnade sig bakåt. Ljusen — hos mig, hos alla, som *fira* julen, mina fattiga tulpaner, som förrirat sig upp i ödemarken — symboler för en brännande längtan efter ljus och vär. Vi dyrka solen, ljuset, elden, medvetet eller omedvetet. I den kristna julen smög sig stenåldersmannens ljusdyrkan in. Nu vänder tiden, nu gå vi sakta, sakta mot ljusare tider. Förbi krubban i Betlehem öppnar sig perspektivet, förbi de bullrande midvinterbloten, långt in i urtidens natt. Där skymtar en skum gestalt — en offerande man. Han offerar åt Ljuset — han offerar med samma ångest i själen, som hans offerdjur känner — fast djurets är döds-skräckens, mannens skräcken, att ljuset trots allt ej skall återkomma.

Gnistrande stjärnennatt över sovande byar, över vita, stilla ödemarker. Det sorlar svagt och dovt under älvens istäcke.

Ensam har jag hållit vaknatt denna julafton. Nu ringer kapellklockan till otta. Rader av ljus i alla fönster, bjällerklang, bloss, färgrika sockendrakter. Jag sitter härinne i det lilla fattiga kapellet och tänker på katedralen i Reims. Detta lilla gudshus är så gammalt, så fattigt, så grått. Dess golvtilljor ha aldrig hyvlats, endast tillyxats, men de ha nöts och slitits jämna av släktleds fotsteg. Den lilla altartavlan är så naiv, men för konstnären ögon hägrade det Jerusalem, han avbildat i bak-

grunden. Och världförsoningsoffrets tanke har skakat hans själ såväl som deras, vars verk världen aldrig glömmet. Samma fromhet, som reste katedralens valv mot himlen, fogade samman dessa grova timrade väggar och välvde detta enkla, låga valv. Människosnille, skönhetsdyrkan, rikedom, makt fäste dömen därnere. Folket häruppe gav i sin fattigdom vad det hade att ge och så kom kyrkan i ödemarken till. Återigen är det som om ett perspektiv öppnade sig. — Det är en ändlös rad offerande. De offra ägodelar, de offra liv. De sista skärvarna offras på byggandet av ett gudshus. "Här är jag hel och hällen! Tag mig, tag mitt liv om du vill. Du finns och jag finns i dig. I dig lever jag. Tag mitt liv för Din skull", säger martyren i extatisk hängivenhet. Med djurets fruktan offerade stenåldersmannen ett djur. Båda ha, på olika sätt, fått del av offerandets mysterium. Gudom kräver liv — den stumma, grå gestalten offerar ett annat liv — martyren sitt eget.

"Var hälsad, sköna morgonstund". — Vad det ligger ett jubel i sången. Och så sjunges "Den signade dag" på gammal, gammal melodi — så skulle den blåsas på horn en stilla kväll på en fåbodvall. —

Gudstjänsten är slut, ljusen släckas. Gröngnistrande ljusnar fästet i öster. Snart bräcker den nya dagen.



Prenumerera
på

Tidevarvet

1926

En ny roman

av

ELIN WÄGNER

börjar införas under 1926

Nyckeln till hälsa

är att rensa magen och tarmarna från osunda rester, utdriva urinsyra från kroppen samt uppfrika blodet, därmed avlägsna själva orsaken till illamående och sjukdomar.

En huskur **Frukt-Salt-Samarin** är här till synnerligen välgörande.

Magsyra och Huvudvärk försvinna. Värk i kroppen, Reumatism och Nervsmärtor skingras. Hälsa, krafter och Välmående återvinns.

Frukt-Salt-Samarin verkar välgörande på hela organismen och omedelbart uppfrikannde. Pris pr burk kr. 2:50. Erbålles pr postförskott från **Cederoths Tekniska Fabrik, Sthlm.** (Säljes å Apotek, Drogeri, Kemikalie- & Färghandel m. fl.)

Rylander & Olsson
Bok-, Tidnings- & Accidenstryckeri

Levererar

förstklassiga arbeten såsom
BÖCKER, TIDNINGAR
och AFFÄRSTRYCK
till billigaste priser och på
kortaste tid.

STOCKHOLM
Lilla Vattugatan 25 - Norr 7606